

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 17/2008 vp**

Valtioneuvoston selvitys vihreästä kirjasta yleisön oikeudesta tutustua yhteisöjen toimielinten hallussa oleviin asiakirjoihin annetun asetuksen tarkistamisesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 6 päivänä kesäkuuta 2008 lähettänyt jatkokirjelmän 3. OM 29.05.2008 asiassa E 30/2007 vp perustuslakivaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- lainsäädäntöneuvos, yksikön johtaja Jaana Jääskeläinen, oikeusministeriö.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio on 30.4.2008 antanut ehdotuksen niin sanotun avoimuusasetuksen uudelleenlaatimiseksi. Komissio ehdottaa asetuksen laatimista uudelleen selkeyteen ja parempaan sääntelyyn liittyvistä syistä. Ehdotus sisältää muutoksia muun muassa avoimuusasetuksen tarkoitusta ja soveltamisalaa, asiakirjoihin tutustumiseen oikeutettuja, asiakirjan määritelmää, poikkeuksia asiakirjojen julkisuuteen sekä asiakirjojen suoraa saatavuutta koskeviin säännöksiin.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston tarkempia kantoja ehdotukseen valmistellaan parhaillaan. Ehdotuksesta toimitetaan eduskuntaan U-kirjelmä lausunkierroksen jälkeen loppukesällä 2008.

Jatkokirjelmässä todetaan, että Suomi on avoimuusasetusta koskevassa konsultaatiossa katsonut, että avoimuusasetus on toiminut pääasiassa hyvin. Avoimuusasetuksessa omaksutut ratkaisut, kuten toimielinten velvollisuus kaikkia poikkeuksia soveltaessaan arvioida tietojen luovuttamisesta aiheutuvaa haittaa poikkeuksilla suojatuille eduille sekä eräisiin poikkeuksiin sisältyvä velvollisuus etujen tasapainottamiseen, ovat yleisesti ottaen osoittautuneet onnistuneiksi. Suomi on pitänyt tärkeänä, että mahdolliset avoimuusasetuksen muutokset toteutetaan siten, että avoimuusasetusta kehitetään avoimuutta ja hyvää hallintoa sekä kansalaisten tiedonsaanti- ja osallistumismahdollisuuksia edistävään suuntaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Perustuslakivaliokunta on Suomen koko EU-jäsenyyden ajan tukenut painokkaasti avoimuuden ja asiakirjajulkisuuden lisäämistä Euroopan unionissa (ks. esim. PeVL 6/2000 vp ja PeVL 6/1996 vp). Valiokunta on korostanut viranomaistoiminnan julkisuuden suurta periaatteellista ja käytännön merkitystä pohjoismaisessa poliittis-hallinnollisessa kulttuurissa ja tämän huomioon ottamista myös EY:n perustamissopimuksen 255 artiklassa tarkoitettun tietojensaanti-oikeuden asiallisen sisällön määrittelyssä (PeVL 6/2000 vp, s. 2/I). Valiokunta on pitänyt tärkeänä, että avoimuussäädöksen soveltamisalan ulkopuolelle ei rajata mitään asiakirjaryhmää, vaan sääntely kattaa kaikki toimielinten hallussa olevat asiakirjat (PeVL 16/2001 vp).

Komission ehdotus avoimuusasetuksen muuttamiseksi sisältää joitakin unionin toiminnan avoimuutta lisääviä elementtejä, mutta myös sellaisia ehdotuksia, jotka rajoittaisivat asiakirjojen saatavuutta. Perustuslakivaliokunta pitää erityisen huolestuttavina niitä muutosehdotuksia, jotka heikentäisivät avoimuusasetuksen perusratkaisuja, kuten asiakirjan laajaa määritelmää ja asiakirjajulkisuudesta poikkeamisen perustamista tarkasti määriteltyyn tapauskohtaiseen

harkintaan. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että asiakirjajulkisuutta koskevien perussopimusten määräysten soveltamisalaa laajennetaan Lissabonin sopimuksessa kattamaan kaikki unionin toimielimet, elimet ja laitokset. Lisäksi oikeudellisesti sitovaksi tulevan perusoikeuskirjan 42 artikla korostaa osaltaan julkisuusperiaatteen merkitystä. Asiakirjan määritelmän kaventaminen ja muut avoimuutta heikentävät ehdotukset sopivat huonosti yhteen näiden perussopimusmuutosten kanssa.

Perustuslakivaliokunta pitää tärkeänä, että avoimuusasetuksen muutosehdotusten jatkokäsittelyssä huolehditaan siitä, että asetukseen tehtävät muutokset edistävät avoimuutta, hyvää hallintoa ja kansalaisten tiedonsaanti- ja osallistumismahdollisuuksia. Erityisesti asetuksen soveltamisalan laaja kattavuus on varmistettava. Valiokunta ottaa tarkemmin kantaa ehdotuksen yksityiskohtiin asiaa koskevan U-kirjelmän käsittelyn yhteydessä.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää,

että valtioneuvosto ottaa edellä esitetyn huomioon asian jatkovalmistelussa.

Helsingissä 11 päivänä kesäkuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kimmo Sasi /kok
vpj. Jacob Söderman /sd
jäs. Tuomo Hänninen /kesk
Ulla Karvo /kok
Esko Kiviranta /kesk
Kari Kärkkäinen /kd
Elisabeth Naucclér /r

Ville Niinistö /vihr
Mikaela Nylander /r
Veijo Puhjo /vas
Tuulikki Ukkola /kok
Antti Vuolanne /sd
vjäs. Johannes Koskinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Petri Helander.